

Fiskeridirektoratet
Pb. 185 Sentrum
5804 Bergen

Utredning av konsekvenser av fiskerier i området Lofoten - Barentshavet

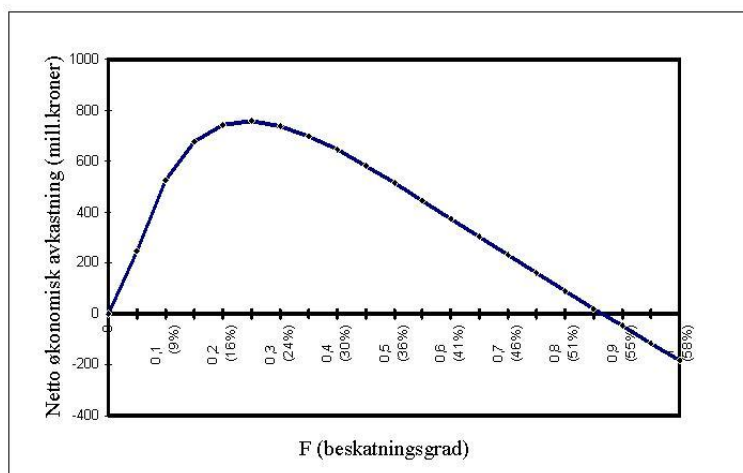
Høringsuttalelse, Norges Naturvernforbund

Norges Naturvernforbund har med stor interesse vurdert utredningen av konsekvenser av fiskeri i området Lofoten - Barentshavet. En slik analyse setter store krav til utreder om nøyaktighet, helhetstenkning og uavhengighet. Vi finner utredningen grundig og meget omfattende. Norges Naturvernforbund vil likevel i det følgende peke på noen punkter vi oppfatter som svake og delvis utydelige i utredningen:

- **Forholdet mellom fiskepress, fiskens alder/størrelse ved fangst og forskjellige redskaper i torskefiskeriene**

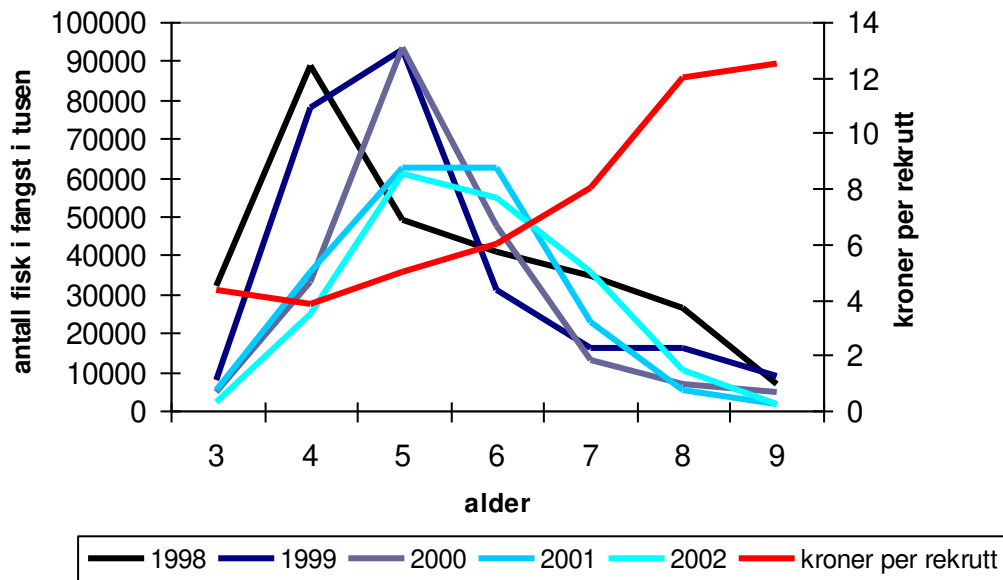
Kapittel fem tar for seg følgene av endret fiskepress på forskjellige bestander og kapittel seks de mer spesifikke konsekvensene av fiskeriene.

Disse to kapitlene mangler langsiktighet og inneholder dessuten en god del unøyaktigheter. Dette gjelder særlig i de økonomiske beregningene. Det påpekes ganske riktig at det lønner seg å fange stor fisk, likevel konkluderes det med at et redusert fiskepress vil gi lavere lønnsomhet i torskefiskeriene. Det pekes også på at fiskepresset bør holdes under 0,4 for å være sikker på at man ikke overstiger grenseverdien på 0,7, som over tid kan gi sammenbrudd i bestanden. Det vises imidlertid ikke til de arbeider Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet har gjort for å beregne lønnsomheten. Disse viser at lønnsomheten er størst ved et fiskepress på mellom 0,1 og 0,2. Dette gir en stor bestand, lave fangstkostnader og langt mindre risiko for dårlig rekruttering.

Fiskepresset har vært økende i hele etterkrigstiden og ligger i dag rundt 0,7 etter å ha vært over 0,9 rundt år 2000. Dette er altså et fiskepress der fisket ikke er lønnsomt, i følge grafen over, og som medfører risiko for sammenbrudd i bestanden.

Fisket etter torsk de siste årene har hatt hovedvekt på fisk mellom fire og seks år. Det mest lønnsomme er å ta torsken når den er mellom 7 og 11 år gammel. I dag tas nesten all torsken før den blir så gammel.

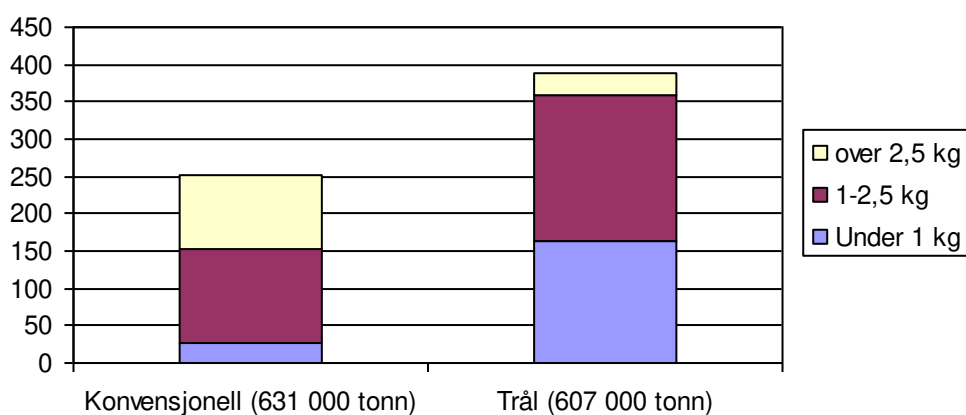
Kilde: Hvitebok for norske fiskerier, Album og Pettersen 2004

I denne sammenhengen hadde det vært nyttig om utredningen også kunne ta for seg utviklingen av gjennomsnittlig alder ved førstegangsgyting hos torsk. Det har vært observert at norsk arktisk torsk blir tidligere og tidligere gytemoden/kjønnsmoden. Kan konsekvensene av dette redegjøres og kan dette settes i sammenheng med hardt fiskepress på ungfisk? Kan dette begrunnes ut i fra en genetisk forandring i populasjonen (fiskeripåvirket evolusjon) eller som en adferdsmessig reaksjon (fenotypisk plastisitet)? Vi vil her henvise til en nylig publisert artikkel i Nature av Moland Olsen et al. (vol 428) der de har påvist genetiske forandringer i torsk i Canada som en konsekvens av overfiske.

- **Beskatningsmønster på torsk**

Kapittel syv omhandler samfunnsmessige endringer. Det hadde vært klargjørende om utredningen vurderte klarere sammenhenger mellom fiskeribeskatning og samfunn. Det poengteres at et beskatningsmønster på 7-11 år gammel torsk er ressursøkonomisk fornuftig. Men det gjøres ikke klart hvor stor forskjell det er på de forskjellige flåtegruppene når det gjelder størrelse på fisken som fanges.

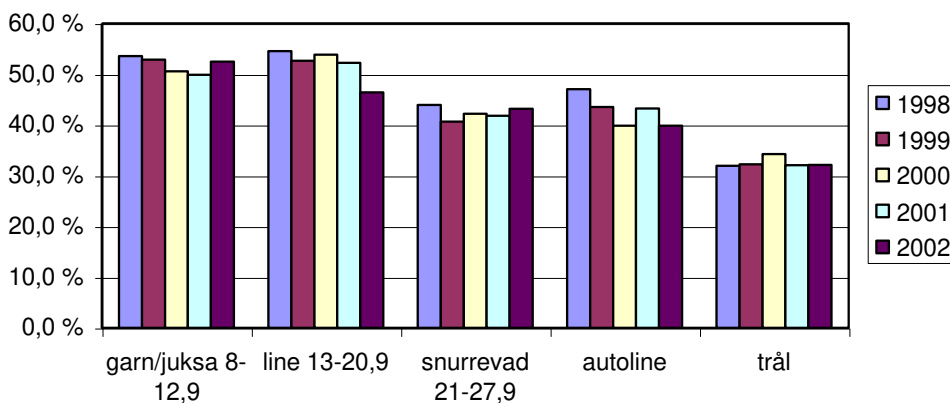
I løpet av de siste fem årene er det landet omtrent like mye torsk fra trål og konvensjonelle fartøy i Norges Råfisklags distrikt. For å ta denne mengden trengte trålerne over en og en halv gang så mange individer som den konvensjonelle flåten. Den mest effektive måten å styre besaktningsmønsteret på er derfor ressursfordelingen, ikke skillerist, maskevidde etc.

Samlede landinger torsk fra konvensjonell flåte og trål i Norges Råfisklag 1999-2003. (inkludert utenlandske fartøy) Antall fisk i millioner. Inndeling etter vekt i kilo, sløyd og hodekappet fisk.
Kilde: Hvitebok for norske fiskerier, Album og Pettersen 2004

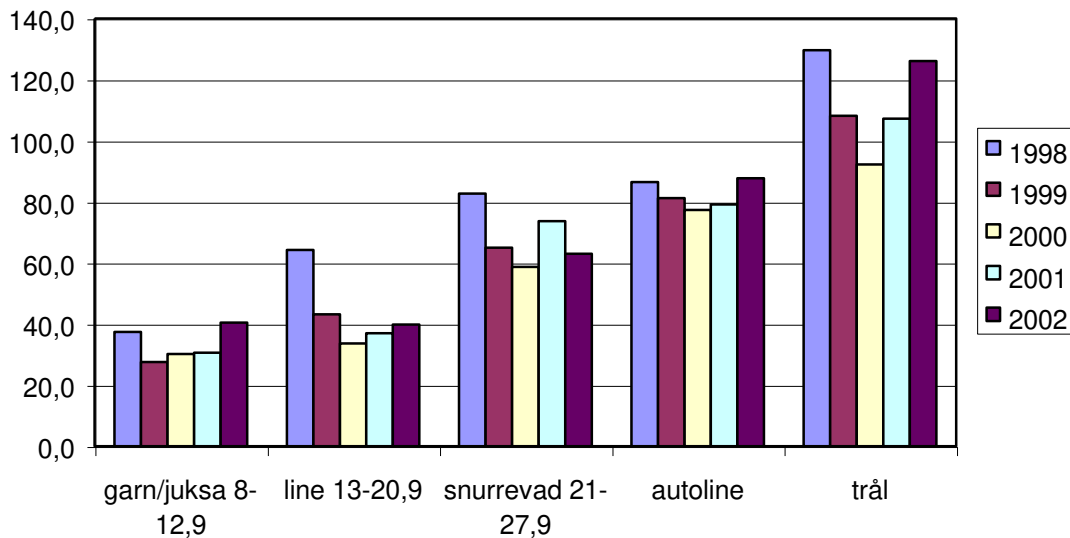
- **Samfunnsmessige effekter av fiskeri**

Også når det gjelder de samfunnsøkonomiske effektene av fisket er det stor forskjell på de forskjellige flåtegruppene. For det første gir dette seg utslag i sysselsettingseffekten.

Utgifter til mannskap i torskefiskeriene. Prosent av fangstinntekt. 1998-2002
Kilde: Hvitebok for norske fiskerier, Album og Pettersen 2004

I den tradisjonelle kystflåten går over halvparten av verdien av fisket direkte til mannskap. I trålerflåten er det under en tredjedel. I pelagiske fiskerier er forholdet 45% til mannskap i kystnotfisket, mens det i ringnotflåten er ned mot 25%.

Tonn torskeenheter per årsverk. 1998-2002

Kilde: Hvitebok for norske fiskerier, Album og Pettersen 2004

- **Drivstofforbruk i fiskeflåten**

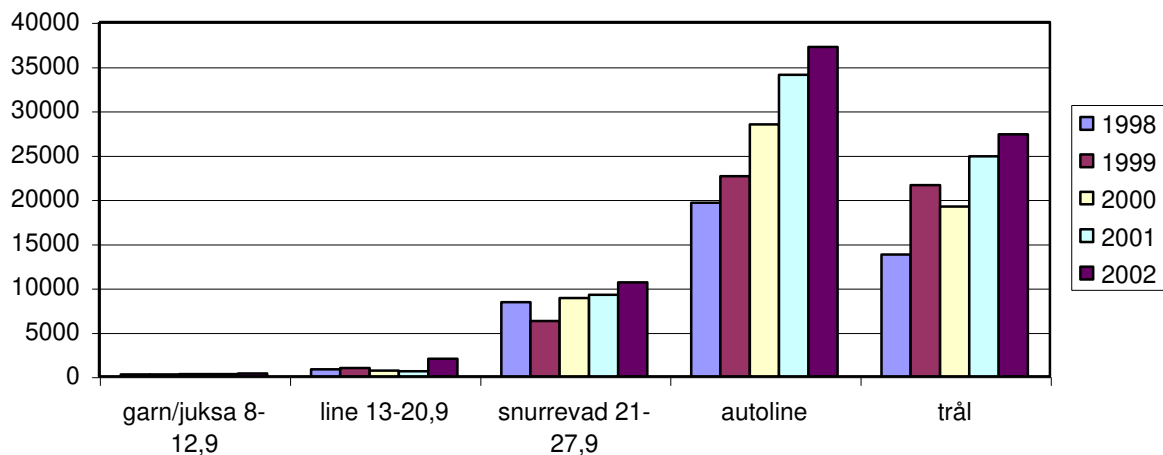
Det er viktig å poengtere at trålerflåten i Barentshavet og kystflåten fisker på den samme bestanden av norsk arktisk torsk. I den sammenheng bør det også diskuteres energiforbruket for fangst av torsk. Kystflåten brukte i 2001 mellom 120 og 200 liter drivstoff per tonn torskefisk (avhengig av størrelse og redskapstype). Autoline og trål måtte det samme året bruke henholdsvis 460 og 570 liter drivstoff per tonn torskefisk.

- **Overkapasitet i fiskeflåten**

Kapittel syv nevner overfladisk problemene rundt overkapasitet i fiskeriflåten. Her savnes det en bedre redegjørelse om hvordan denne utviklingen har gått og eventuelle effekter av videre utvikling (økt overkapasitet versus reduksjon i overkapasiteten). I utredningen står det; *”teorien sier at når definerte fangstrettigheter er fastlagt vil den enkelte reder over tid tilpasse fartøyet til de rettigheter han måtte ha”*.

Det er forskjell på teori og praksis av flere grunner. Det må skilles mellom flåtens fangstbehov, som er en økonomisk størrelse, og fangstevne – som er et rent teknisk spørsmål.

I løpet av de siste fem årene har den norske fiskeflåten hatt en voldsom økning i gjeld. Dette fører til et økt fangstbehov for å dekke kapitalkostnader. Det er ingen ting som tyder på at de omsettelige kvotene som innføres i stadig flere flåtegrupper bedrer situasjonen.

Gjeld per fartøy i torskfiskeriene. 1998-2002

Kilde: Hvitebok for norske fiskerier, Album og Pettersen 2004

Det er tydelig at de gruppene som har hatt mulighet til å omsette kvoter har hatt størst økning i gjeldsbelastningen. Samtidig har ikke inntektene fra fisket økt tilsvarende, på tross av at disse flåtegruppene har kunnet samle flere kvoter på en båt.

- **Kapittel 9: Kongekrabbe**

Det savnes en bedre utredning for forventede virkninger av fritt fiske av kongekrabbe vest for 26°Ø. Hvor stor beskatningsgrad kan man forvente, da fiskeren er avhengig av lønnsomheten i fisket?

Hvilke scenarioer har man med hensyn på kongekrabbens vandrings videre vestover i forhold til gitte beskatningstrykk?

Det savnes også en grafisk/geografisk illustrert fremstilling av kongekrabbens vandrings vestover og nordover, og en fremstilling av forventet videre vandrings med varierende beskatningsgrad vest for 26°Ø. Eventuelt en risikovurdering av dette vil være mulig uten detaljert vitenskapelig kunnskap om kongekrabbens utbredelsespotensial.

- **Kapittel 10: Internasjonale avtaler og konvensjoner**

Utredningen har utelatt å nevne Biodiversitetskonvensjonen. Denne konvensjonen er av viktighet med tanke på forvaltningen av Barentshavet. Spesielt vil vi her peke på Artikkel 8 (h): *“Each contracting party shall, as far as possible and as appropriate: Prevent the introduction of, control or eradicate those alien species which threaten ecosystems, habitats or species”*. Artikkel 8 (h) bør vurderes opp mot forvaltningen av kongekrabbe. Vi forventer at Biodiversitets-konvensjonen diskuteres i utredningen.

- **Arealkonflikter og marint vern**

Kapittel 11 diskuterer kort arealkonflikter rundt marine vernesoner. Utredningen bør i tillegg diskutere potensielle effekter av marint vern avhengig av vernegrad. Det er også ønskelig at marint vern som et verktøy i fiskeriforvaltningen blir diskutert. Det foreligger liten kunnskap om dette, men det er en diskusjon som vil komme opp de nærmeste årene. Det er derfor viktig at dette blir diskutert i konsekvensutredningen, ikke minst for å kartlegge kunnskapshullene.

Det savnes også en vurdering av petroleumsfrie områder og de effekter dette eventuelt kan ha for fiskeriene.

- **Oppdrettstorsk og lokale torskebestander**

Utredningen har sett på konsekvensene på kysttorsk som følge av intensivert oppdrett av torsk. Det er behov for en mer utdypende analyse av risikofaktorene med hensyn på smitte fra oppdrettstorsk til vill torsk. Dette er kun nevnt i en setning i utredningen. Et så alvorlig tema fortjener en grundigere vurdering.

Det er sterke indikasjoner på at kysttorsken består av lokale bestander. Oppdrettstorsk vil gjennom avl få en annen genetisk struktur enn villtorsk i det samme området. Rømt torsk fra oppdrettsanlegg kan føre til at den gyter med lokal torsk. Det er behov for en bedre redegjørelse om lokale kysttorskbestander og potensielle effekter opprett av torsk kan ha på disse. Vi savner her en vurdering av en føre-var tilnærming versus de effektene vi potensielt kan få ved økt satsing på oppdrettstorsk.

- **Usikkerhet i fiskeriforvaltningen**

Utredningen har pekt på en mengde viktige kunnskapshull som må fylles. Dette vil naturlig nok ta lang tid, da det er store kostnader assosiert med å tilstrebe seg denne kunnskapen. Vi savner derfor en redegjørelse for hvordan forvaltningen bør føholde seg til kunnskapshullene. Historisk sett har mangelen på kunnskap sjelden kommet naturressursene til gode, men snarere blitt brukt som et argument for å øke uttaket. Usikkerheten kommer altså brukeren til gode. Det er svært viktig at utredningen diskuterer disse problemene. Fra vårt syn skal mangel på kunnskap bidra til mer restriktiv forvaltning inntil kunnskapshullene er fylt.

Norges Naturvernforbund takker for muligheten for å komme med innspill til konsekvensutredningen og vil følge det videre arbeidet for en helhetlig forvaltningsplan av Barentshavet nøye.

Med hilsen

Tore Killingland
Generalsekretær

Alf Ring Pettersen
fiskerirådgiver

Vedlegg: Hvitebok for norske fiskerier 2004